

Mevr. K. Destrijcker
Voorzitter van de Conferentie van
Nederlandstalige voorzitters van de
rechtbanken van eerste aanleg
Keizerstraat 20
2800 Mechelen

Brussel, 4 mei 2010

Mevrouw de Voorzitter,

Ik heb uw brief van 3 mei 2010 ontvangen en met aandacht gelezen

Ik heb ook een kopie van uw schrijven bezorgd aan de leden van de Regering

Met de meeste hoogachting,

Yves Leterme

DE VOORZITTER

Mevrouw de Voorzitter,

Ik heb uw brief van 3 mei 2010 met de grootste aandacht gelezen. Ik dank u voor dit - ongevraagd - advies waarin u uw bezorgdheid uit over het wettelijk kader waarbinnen de komende parlementsverkiezingen zullen plaatsvinden.

U zult ongetwijfeld begrijpen dat ik mij als voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers niet kan mengen in de wijze waarop de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg de hun toevertrouwde taken - weze het in het kader van het toezicht op de kiesverrichtingen - uitoefenen. Ik vermoed overigens dat u zich daar terdege van bewust bent en dat het om die reden is dat u uw brief ook hebt gericht tot de Eerste minister, de minister van Binnenlandse Zaken en de Eerste voorzitter van het Hof van Cassatie.

Ik vermoed dat het, van uw kant, evenmin uw bedoeling is, om u als vertegenwoordiger van de rechterlijke macht te mengen in de wijze waarop het Parlement zijn wetgevende bevoegdheid uitoefent. Ik lees uw brief dan ook in de eerste plaats als een uitnodiging aan de Kamer van volksvertegenwoordigers om zich te beraden over de problemen die u aanhaalt en ik zal uw brief dan ook onverwijld bezorgen aan alle fractievoorzitters van de Kamer.

Met de meeste hoogachting,

Patrick DEWAELE

MEVROUW KATI DESTRIJCKER
VOORZITTER VAN DE CONFERENTIE
VAN NEDERLANDSTALIGE VOORZITTERS
VAN DE RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG
RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG
KEIZERSTRAAT 20
2800 MECHELEN

EERSTE VOORZITTER

Brussel, 4 mei 2010.

Aan de Heer Michel Rozie
Eerste Voorzitter van het
Hof van beroep te Antwerpen
Waalse Kaai
2000 Antwerpen

O. ref. : SS/2010/S 5.814/205(60)2

U. ref. :

Bijlage(n) :

Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Beste Collega,

Ik ontvang van Mevrouw Kati De Strijcker, voorzitter van de Conferentie van Nederlandstalige voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg, een brief gedateerd op 3 mei 2010, waarvan u in bijlage een kopie vindt.

In die brief drukken de Nederlandstalige voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg hun grote bezorgdheid uit omtrent de regelmatigheid van de komende verkiezingen en stellen zij zich de vraag of de verrichtingen die hen krachtens de kieswet zijn opgedragen een wettelijke basis hebben. Zij zijn van oordeel dat de wettelijkheid slechts kan verzekerd worden wanneer voor de indeling van de kieskringen wordt teruggegrepen naar de regeling van toepassing voor de wet van 13 december 2002.

De Nederlandstalige voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg steunen zich uiteraard op het arrest nr. 73/2003 van 26 mei 2003 van het Grondwettelijk Hof (toen nog Arbitragehof) dat weliswaar de indeling in provinciale kieskringen als dusdanig en het behoud van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde niet heeft vernietigd, maar waaruit wel volgt dat de door de wet van 13 december 2002 gemaakte indeling in kieskringen voor de verkiezingen van de Kamer sinds het verstrijken van de termijn van vier jaar als ongrondwettig moet worden beschouwd.

Die vaststelling en het feit dat de noodzakelijke aanpassing van de kieswet niet heeft plaatsgevonden, hebben mijn inziens evenwel niet voor gevolg dat de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg hun medewerking kunnen weigeren aan de organisatie van de kiesverrichtingen op basis van wat in werkelijkheid neerkomt op een anticipatieve uitspraak omtrent de geldigheid van de verkiezingen.

Het komt mij voor dat de problematiek moet gesitueerd worden in een ruimer, hoofdzakelijk grondwettelijk kader dat het probleem van de kieskringen overstijgt.

Zo veroorloof ik mij vooreerst te wijzen op artikel 46 van de Grondwet dat in zijn vierde lid bepaalt dat de ontbinding van de Kamer van Volksvertegenwoordigers de ontbinding van de Senaat tot gevolg heeft en in zijn vijfde lid bepaalt dat het ontbindingsbesluit oproeping bevat van de kiezers binnen veertig dagen en bijeenroeping van de Kamers binnen twee maanden.

Met andere woorden, de Grondwet schrijft voor dat de ontbinding van de Kamer automatisch voor gevolg heeft dat verkiezingen moeten gehouden worden.

Vervolgens verwijs ik naar het artikel 48 van de Grondwet dat, via het exclusieve recht van de Kamer om de geloofsbrieven van haar leden te onderzoeken en geschillen daaromtrent te beslechten, de controle op de regelmatigheid van de verkiezingen regelt.

Dit beginsel wordt bevestigd in artikel 231, eerste lid, van het Kieswetboek, krachtens hetwelk alleen de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, zowel wat hun leden als hun opvolgers betreft, uitspraak doen over de geldigheid van de kiesverrichtingen.

In het arrest 20/2000 van 23 februari 2000 oordeelt het Grondwettelijk Hof (toen nog Arbitragehof) in dit verband: *“Tot de basisbeginselen van de democratische opbouw van de Staat behoort de regel dat de verkozen Kamers in de uitoefening van hun opdracht over de meest ruime onafhankelijkheid beschikken. Die onafhankelijkheid uit zich onder meer in het toezicht dat zij zelf uitoefenen op hun leden zowel ter zake van de geldigverklaring van het mandaat als van de wijze waarop dit bij wege van verkiezingen wordt verworven. Van dat basisbeginsel is artikel 48 van de Grondwet een toepassing (...)”*

Met verwijzing naar artikel 48 van de Grondwet heeft het Hof van Cassatie in een arrest van 18 oktober 1995 (*Arr. Cass., 1995, nr. 440*) geoordeeld dat het niet bevoegd is om uitspraak te doen over een verzoekschrift betreffende de geldigheid van wetgevende verkiezingen.

Het is ongetwijfeld juist dat de rechterlijke macht haar grondwettelijke taak in de rechtsstaat dient te vervullen en dat alle magistraten de eed hebben afgelegd dat zij de Grondwet en de wetten van het Belgische volk zullen gehoorzamen. Daar staat evenwel tegenover dat een magistraat de voormelde basisbeginselen van een democratische rechtsstaat, gesteund op bepalingen van de Grondwet, moet respecteren en dus bezwaarlijk zijn medewerking kan weigeren aan verkiezingen die krachtens de Grondwet moeten gehouden worden en zonder dewelke de grondwettelijke instellingen zelfs niet meer zouden kunnen ingesteld worden zodat de continuïteit van de Staat zelf in het gedrang komt.

Uit hetgeen voorafgaat volgt mijns inziens dat uit het samen lezen van, enerzijds de artikelen 46 en 48 van de Grondwet en, anderzijds, het artikel 231 van het Kieswetboek, alsmede gelet op de fundamentele beginselen die een democratische rechtsstaat schragen, het niet aan de rechterlijke macht of leden van de rechterlijke orde toekomt zich, los van enig geschil en op voorhand, uit te spreken over de geldigheid van de verkiezingen.

Dit impliceert, mijns inziens, dat magistraten hun medewerking aan de organisatie van de kiesverrichtingen niet kunnen weigeren op grond van het

motief dat de komende verkiezingen ongeldig zouden zijn nu zij plaatsvinden op een ongrondwettige basis.

Ik richt deze brief tot u omdat, krachtens artikel 398 van het Gerechtelijk Wetboek, het recht van toezicht op de rechtbanken van eerste aanleg toekomt aan de hoven van beroep en niet aan het Hof van Cassatie.

Het komt derhalve U toe te oordelen of het noodzakelijk is om ter zake aanbevelingen te doen aan de korpschefs van uw rechtsgebied.

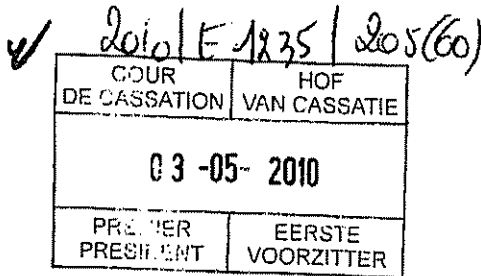
Met de meeste hoogachting,
de eerste voorzitter,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke, positioned above the name Ghislain Londers.

Ghislain Londers.

Conferentie Nederlandstalige voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg

Mechelen, 3 mei 2010

De Heer P. DEWAEL
Voorzitter van de
Kamer van Volksvertegenwoordigers

De Heer Y. LETERME
Eerste Minister

Mevrouw A. TURTELBOOM
Minister van Binnenlandse Zaken

De Heer G. LONDERS
Eerste Voorzitter Hof van Cassatie

Mijnheer de Voorzitter,
Mijnheer de Eerste Minister,
Mevrouw de Minister,
Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Betreft: Organisatie van de verkiezingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Naar aanleiding van de organisatie van eventuele federale parlementsverkiezingen is de Conferentie van Nederlandstalige Voorzitters van rechtbanken van eerste aanleg op vrijdag 30 april samengekomen.

Overeenkomstig artikel 94 van het Kieswetboek wordt het hoofdbureau van de kieskring voorgezeten door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van de hoofdplaats of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hem vervangt.

Artikel 94, laatste alinea van het Kieswetboek bepaalt onder meer dat de voorzitter van de rechtbank toezicht houdt over de gezamenlijke verrichtingen in de kieskring en zo nodig de spoedmaatregelen voorschrijft die de omstandigheden mochten vereisen.

Artikel 87 van het Kieswetboek bepaalt dat de verkiezingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden gehouden per kieskring bestaande uit één of meer administratieve arrondissementen overeenkomstig de tabel gevoegd bij dit Wetboek.

Door de wet van 13 december 2002 'tot wijziging van het Kieswetboek evenals zijn bijlage' (B.S. 10 januari 2003) werd voornoemde tabel vervangen.

Na onderzoek van de kieswetgeving en de rechtspraak, waaronder het arrest 73/2003 van het Grondwettelijk Hof van 26 mei 2003 (B.S. 6 juni 2003) stelt de Conferentie vast dat de geldigheidsduur en de uitwerking van de bij hogervermelde wet van 13 december 2002 gevoegde tabel inmiddels verstreken is.

Bij gebreke aan een nieuwe wettelijke regelgeving en het daaruit voortvloeiend risico op een juridisch vacuüm is de Conferentie de mening toegedaan dat er voor de indeling van de kieskringen dient teruggegrepen te worden naar de voorheen geldende wetgeving.

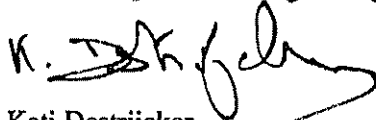
Het is duidelijk dat de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg de hun toevertrouwde taken inzake de kiesverrichtingen uitsluitend kunnen uitvoeren op grond van een wettelijk kader.

Deze taken, waaronder de algemene telling van de stemmen en zetelverdeling (art. 167 ev. Kieswetboek) zijn dermate belangrijk dat zij onbetwistbaar steunend op een wettelijke basis dienen gewaarborgd te worden.

Hier dient de rechterlijke macht haar grondwettelijke taak in de rechtsstaat te vervullen.

Wij danken U voor de bijzondere aandacht die U aan deze brief zal willen besteden en groeten U,

met zeer bijzondere hoogachting,

Kati Destrijcker
Voorzitter van de Conferentie, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Mechelen

Patrick Dello, voorzitter rechtbank van eerste aanleg te Tongeren
Thierry Denys, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Brugge
Pierre Dujardin, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Kortrijk
Tony Heeren, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Hasselt
Jacques Mahieu, voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen
André Simons, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Oudenaarde
Bernadette Van Cauwenbergh, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Turnhout
Dirk Van Der Kelen, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Dendermonde
Greet Verellen, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Leuven
Rik Verstraete, voorzitter rechtbank van eerste aanleg te Ieper
Greet Vlaeminck, voorzitter rechtbank eerste aanleg te Veurne